

POSTANOWIENIE

6 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek

na posiedzeniu niejawnym 6 lutego 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko P. M.

o ochronę dóbr osobistych oraz o zapłatę,

na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Gliwicach

postanowieniem z 25 października 2024 r., I C 1595/23,

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

(A.T.)

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z 25 października 2024 r. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy z powództwa X.1 Y.1 przeciwko X. Y. o ochronę dóbr osobistych oraz o zapłatę innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 44¹ k.p.c. W uzasadnieniu wskazał, że wymieniona sprawa została zainicjowana pozwem sędziego Sądu Rejonowego w Gliwicach – aktualnie w stanie spoczynku – X.1 Y.1 przeciwko pracownikowi Sądu Rejonowego w Gliwicach – protokolantowi X. Y.. Uzasadnienie roszczenia o ochronę dóbr osobistych przywołuje zdarzenia mające miejsce w siedzibie Sądu

Rejonowego w Gliwicach, tj. jednostki, której sądem przełożonym w rozumieniu art. 44 k.p.c. jest Sąd Okręgowy w Gliwicach. Powódka przez lata współpracowała z wieloma sędziami Sądu Okręgowego w Gliwicach, niejednokrotnie orzekającymi uprzednio w sądzie rejonowym mającym siedzibę w tej samej miejscowości, zaś okoliczności te stanowiły między innymi podstawę do wyłączenia od rozpoznania przedmiotowej sprawy wszystkich sędziów orzekających w Wydziale I Cywilnym Sądu Okręgowego w Gliwicach na podstawie art. 49 k.p.c. lub art. 48 k.p.c. Z treści oświadczeń sędziów złożonych w związku z żądaniem z ich wyłączenie, wynika, że obecnie wyłonienie składu orzekającego spośród sędziów Sądu Okręgowego w Gliwicach, co do których nie będą zachodziły wątpliwości w przedmiocie ich bezstronności, może być niemożliwe lub znacznie utrudnione. W szerokim znaczeniu dobra wymiaru sprawiedliwości leży zapewnienie sprawności postępowania przy uwzględnieniu zasad ekonomiki procesowej, zaś wyłączanie poszczególnych sędziów jest procesem czasochłonnym i wymagającym wydania wielu jednostkowych orzeczeń. Powódka również oczekuje wystąpienia do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ k.p.c. o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu, podnosząc między innymi argumenty dotyczące przedmiotu postępowania o naruszenie dóbr osobistych w ramach stosunków służbowych, jej wieloletniej pracy w powiązaniu z Sądem Okręgowym w Gliwicach lub sędziami tam orzekającymi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm., dalej: „ustawa nowelizująca”) wprowadzono art. 44¹ k.p.c., zgodnie z którym Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego (§ 1); o przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2). Przepis ten wszedł w życie 7 listopada 2019 r. Ma jednak zastosowanie także w sprawach, w których postępowanie zostało wszczęte przed tym dniem (art. 9 ust. 2 ustawy nowelizującej; zob. postanowienia SN z 19 grudnia 2019 r., V CO 294/19, OSNC 2020/9/75, z 29 stycznia 2020 r., V CO 8/20, nie publ.).

Należy podkreślić, że właściwość sądu ma charakter konstytucyjny (por. art. 45 Konstytucji RP – zapewniający i kształtujący prawo do sądu właściwego), a instytucja uregulowana w art. 44¹ k.p.c. stanowi wyjątek od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy. W konsekwencji art. 44¹ k.p.c. musi być interpretowany w sposób ścisły. Do przekazania sprawy do innego sądu może dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy według przepisów k.p.c. byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości, gdyż godziłoby w społeczny odbiór sądu jako bezstronnego (zob. postanowienie SN z 7 maja 2020 r., V CO 1/20, nie publ.).

Przytoczone przez Sąd Okręgowy argumenty wskazujące na związek przedmiotu postępowania ze stosunkiem służbowym stron oraz wieloletniej pracy powódki powiązanej z działaniem Sądem Okręgowym w Gliwicach lub sędziów tam orzekającymi, nie pozwalają na przyjęcie, że dobro wymiaru sprawiedliwości, a w szczególności wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego, wymaga rozpoznania tej sprawy przez inny sąd równorzędny.

Należy podkreślić, że okoliczności wynikające z przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości muszą być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, że sprawa nie zostanie w tym sądzie bezstronnie rozpoznana musi być realna, a nie hipotetyczna. Nie uzasadnia istnienia takiej obawy ani przedmiot postępowania, ani relacje (ewentualnie stosunki prawne) powódki wynikające z pełnienia funkcji sędziego, co mogłoby być rozważane z w płaszczyźnie art. 48 lub art. 49 k.p.c. w odniesieniu do wszystkich sędziów właściwego sądu.

Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy, uznając, że nie ma podstaw do przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu na podstawie w art. 44¹ k.p.c., orzekła jak w sentencji.

(A.T.)

r.g.